

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 8ης Νοεμβρίου 2005 *

Στην υπόθεση C-443/03,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως υποβληθείσα
δυνάμει των άρθρων 68 ΕΚ και 234 ΕΚ από το Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω
Χώρες) με απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2003, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο
στις 20 Οκτωβρίου 2003, στο πλαίσιο της διαδικασίας

Götz Leffler

κατά

Berlin Chemie AG,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas
(εισηγητή) και J. Malenovský, προέδρους τμήματος, S. von Bahr, J. N. Cunha
Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, E. Juhász, Γ. Αρέστη, A. Borg Barthet
και M. Ilešič, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 12ης Απριλίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο G. Leffler, εκπροσωπούμενος από τους D. Rijpma και R. Bakels, advocaten,
- η Berlin Chemie AG, εκπροσωπούμενη από τους A. Hagedorn, B. Gabriel και J. I. van Vlijmen, advocaten,
- η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από τις H. G. Sevenster και C. M. Wissels,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W.-D. Plessing,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues και την A. Bodard-Hermant,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Fernandes και την M. Fernandes,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την T. Rynnä,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την A.-M. Rouchaud-Joët και τον R. Troosters,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Ιουνίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων [εγγράφων] σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 160, σ. 37, στο εξής: κανονισμός).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του G. Leffler, κατοίκου Κάτω Χωρών, και της εταιρίας γερμανικού δικαίου Berlin Chemie AG (στο εξής: Berlin Chemie), με σκοπό την άρση των κατασχέσεων περιουσιακών στοιχείων του G. Leffler στις οποίες προέβη η εν λόγω εταιρία.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Σκοπός του κανονισμού είναι να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την ταχύτητα των ένδικων διαδικασιών, καθιερώνοντας την αρχή της άμεσης διαβιβάσεως των δικαστικών και εξωδίκων εγγράφων.

- 4 Πριν τεθεί σε ισχύ ο κανονισμός, η πλειονότητα των κρατών μελών είχε προσχωρήσει στη Σύμβαση της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στο εξωτερικό των δικαστικών και μη δικαστικών εγγράφων επί αστικών ή εμπορικών υποθέσεων, η οποία καθιερώνει ένα μηχανισμό διοικητικής συνεργασίας για την επίδοση ή την κοινοποίηση εγγράφων με τη μεσολάβηση κεντρικής αρχής. Εξάλλου, το άρθρο IV του Πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971, για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 24), με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1), με τη Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1989, L 285, σ. 1) και με τη Σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996 για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας (ΕΕ 1997, C 15, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών), προέβλεπε τη δυνατότητα αμεσότερης επιδόσεως. Το άρθρο IV, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω πρωτοκόλλου έχει ως εξής:

«Με την επιφύλαξη αντίθετης δηλώσεως του κράτους προορισμού προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα έγγραφα αυτά μπορούν, επίσης, να στέλλονται απευθείας από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές του κράτους όπου συντάσσονται στις αντίστοιχες αρχές του κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο [αποδέκτης] του εγγράφου. Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια αρχή του κράτους προελεύσεως διαβιβάζει αντίγραφο [του εγγράφου] στην αντίστοιχη αρχή του κράτους προορισμού, η οποία είναι αρμόδια για να το παραδώσει στον [αποδέκτη]. Η παράδοση αυτή γίνεται σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους προορισμού. Η παράδοση αποδεικνύεται με βεβαίωση που αποστέλλεται απευθείας στη δημόσια αρχή του κράτους προελεύσεως.»

- 5 Το Συμβούλιο υπουργών δικαιοσύνης, που συνεδρίασε στις 29 και 30 Οκτωβρίου 1993, ανέθεσε σε μια ομάδα εργασίας, επονομαζόμενη «Groupe sur la simplification de la transmission des actes» (Ομάδα απλουστεύσεως των διαδικασιών διαβιβάσεως των εγγράφων), τη δημιουργία ενός μηχανισμού απλοποιήσεως και επιταχύνσεως των διαδικασιών διαβιβάσεως των εγγράφων μεταξύ κρατών μελών. Οι εργασίες της

ομάδας αυτής κατέληξαν στη θέσπιση, βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης ΕΕ (τα άρθρα Κ έως Κ.9 της Συνθήκης ΕΕ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 29 ΕΕ έως 42 ΕΕ), της Συμβάσεως για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων [εγγράφων] σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: σύμβαση). Η σύμβαση αυτή θεσπίστηκε με πράξη του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26ης Μαΐου 1997 (ΕΕ C 261, σ. 1· κείμενο της συμβάσεως, σ. 2· πρωτόκολλο για την ερμηνεία της συμβάσεως από το Δικαστήριο, σ. 17).

- 6 Η σύμβαση δεν έχει τεθεί σε ισχύ. Στο μέτρο που οι διατάξεις της στηρίζονται στις διατάξεις του κανονισμού, η επεξηγηματική έκθεση της συμβάσεως αυτής (ΕΕ 1997, C 261, σ. 26) χρησιμεύει για την ερμηνεία του εν λόγω κανονισμού.
- 7 Κατόπιν της θέσεως σε ισχύ της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η Επιτροπή υπέβαλε, στις 26 Μαΐου 1999, πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων [εγγράφων] σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ C 247 E, σ. 11).
- 8 Όταν το έγγραφο αυτό υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το τελευταίο ζήτησε την ψήφισή του υπό μορφήν κανονισμού. Με τη σχετική έκθεσή του (Α5-0060/1999 τελικό, της 11ης Νοεμβρίου 1999), το Κοινοβούλιο επισήμανε σχετικώς τα εξής:

«Σε αντίθεση προς την οδηγία, ο κανονισμός έχει το πλεονέκτημα ότι διασφαλίζει την ταχεία, σαφή και ομοιογενή εφαρμογή του κοινοτικού κειμένου που ανταποκρίνεται στον επιδιωκόμενο στόχο. Εξάλλου, το μέσον αυτό έχει προκριθεί και για την “κοινοτικοποίηση” των άλλων συμβάσεων που βρίσκονται αυτή τη στιγμή υπό εξέταση».

9 Η δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Η καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτεί την καλύτερη και ταχύτερη διαβίβαση μεταξύ των κρατών μελών των δικαστικών και εξωδίκων [εγγράφων] προς επίδοση και κοινοποίηση σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις.»

10 Οι αιτιολογικές σκέψεις 7 έως 10 του εν λόγω κανονισμού έχουν ως εξής:

«(7) Η ταχύτητα της διαβίβασης δικαιολογεί τη χρήση κάθε ενδεδειγμένου μέσου, τηρουμένων ορισμένων προϋποθέσεων όσον αφορά το ευανάγνωστο και το αξιόπιστο του λαμβανομένου εγγράφου. Η ασφάλεια της διαβίβασης προϋποθέτει ότι η προς διαβίβαση πράξη συνοδεύεται από ένα έντυπο το οποίο πρέπει να συμπληρώνεται στη γλώσσα του τόπου στον οποίο λαμβάνει χώρα η επίδοση ή η κοινοποίηση ή σε κάποια άλλη γλώσσα δεκτή από το κράτος παραλαβής.

(8) Προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του κανονισμού, η δυνατότητα άρνησης της επίδοσης ή της κοινοποίησης [εγγράφων] πρέπει να περιορίζεται σε εξαιρετικές καταστάσεις.

(9) Η ταχύτητα διαβίβασης δικαιολογεί την επίδοση ή την κοινοποίηση [του εγγράφου] εντός των ημερών που έπονται της παραλαβής [του] [...]. Εντούτοις, αν μετά το πέρας ενός μηνός δεν έχει πραγματοποιηθεί η επίδοση ή η κοινοποίηση, η υπηρεσία παραλαβής ειδοποιεί σχετικά την υπηρεσία διαβίβασης. Η εκπνοή αυτής της προθεσμίας δεν συνεπάγεται ότι η αίτηση πρέπει να επιστραφεί στην υπηρεσία διαβίβασης όταν φαίνεται ότι μπορεί να πραγματοποιηθεί εντός εύλογης προθεσμίας.

- (10) Προκειμένου να προστατευθούν τα συμφέροντα του [αποδέκτη], η επίδοση ή η κοινοποίηση θα πρέπει να πραγματοποιείται στην επίσημη γλώσσα ή γλώσσες του τόπου όπου θα γίνει επίδοση ή κοινοποίηση ή σε άλλη γλώσσα του κράτους μέλους προέλευσης την οποία ο αποδέκτης κατανοεί.»

- 11 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει:

«[Τα δικαστικά έγγραφα] διαβιβάζονται απευθείας και το ταχύτερο δυνατό μεταξύ των υπηρεσιών που ορίζονται βάσει του άρθρου 2.»

- 12 Το άρθρο 5 του κανονισμού ορίζει:

«Μετάφραση των [εγγράφων]

1. Η υπηρεσία διαβίβασης στην οποία κατατίθεται [το] προς διαβίβαση [έγγραφο] επισημαίνει στον αιτούντα ότι ο αποδέκτης μπορεί να αρνηθεί να παραλάβει [το έγγραφο] εφόσον δεν έχει συνταχθεί σε μία από τις γλώσσες που ορίζει το άρθρο 8.

2. Ο αιτών επιβαρύνεται με τυχόν έξοδα μετάφρασης πριν από τη διαβίβαση [του εγγράφου], υπό την επιφύλαξη μεταγενέστερης απόφασης δικαστηρίου ή αρμόδιας αρχής, η οποία καταλογίζει τη δαπάνη σε άλλο πρόσωπο.»

13 Το άρθρο 7 του κανονισμού έχει ως εξής:

«Επίδοση ή κοινοποίηση των [εγγράφων]

1. Η υπηρεσία παραλαβής επιδίδει ή κοινοποιεί [το έγγραφο] ή μεριμνά προς τούτο σύμφωνα είτε με το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής, είτε με τον ειδικό τύπο τον οποίο ζήτησε η υπηρεσία διαβίβασης, εφόσον αυτός δεν αντιβαίνει στο δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους.

2. Οι ενέργειες που απαιτούνται για την επίδοση ή κοινοποίηση ολοκληρώνονται το συντομότερο δυνατό. Εν πάση περιπτώσει, εάν δεν καταστεί δυνατή η επίδοση και η κοινοποίηση εντός μηνός από την παραλαβή, η υπηρεσία παραλαβής ειδοποιεί σχετικά την υπηρεσία διαβίβασης μέσω της έντυπης βεβαίωσης που προσαρτάται στο παράρτημα, η οποία καταρτίζεται υπό τους όρους του άρθρου 10 παράγραφος 2. Η προθεσμία υπολογίζεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής.»

14 Το άρθρο 8 του κανονισμού προβλέπει:

«Άρνηση παραλαβής [του εγγράφου]

1. Η υπηρεσία παραλαβής ενημερώνει τον [αποδέκτη] ότι μπορεί να αρνηθεί την παραλαβή, εφόσον [το έγγραφο] που επιδίδεται ή κοινοποιείται δεν έχει συνταχθεί σε μια από τις ακόλουθες γλώσσες:

α) στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή, εάν αυτό το κράτος έχει περισσότερες επίσημες γλώσσες, στην επίσημη ή σε μια από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να γίνει η επίδοση ή η κοινοποίηση,

ή

β) σε γλώσσα του κράτους μέλους διαβίβασης την οποία ο αποδέκτης κατανοεί.

2. Εάν η υπηρεσία παραλαβής πληροφορηθεί ότι ο αποδέκτης αρνείται να παραλάβει [το έγγραφο] σύμφωνα με την παράγραφο 1, ενημερώνει αμέσως την υπηρεσία διαβίβασης, μέσω της έντυπης βεβαίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 10, και επιστρέφει την αίτηση και [τα έγγραφα] των οποίων ζητείται η μετάφραση.»

15 Το άρθρο 9 του κανονισμού έχει ως εξής:

«Ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης

1. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 8, η ημερομηνία της επίδοσης ή της κοινοποίησης [ενός εγγράφου], κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, είναι η ημερομηνία κατά την οποία [το έγγραφο] επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής.

2. Όταν όμως στα πλαίσια κινηθείσας ή εκκρεμούσας διαδικασίας στο κράτος μέλος προέλευσης, ένα έγγραφο πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί εντός τακτής προθεσμίας, λαμβάνεται υπόψη για τον αιτούντα η ημερομηνία που καθορίζεται από το δίκαιο του κράτους αυτού.

3. Ένα κράτος μέλος δύναται να παρεκκλίνει των παραγράφων 1 και 2, για μια μεταβατική περίοδο πέντε ετών και για δέοντες λόγους.

Το κράτος μέλος μπορεί να ανανεώνει την παρέκκλιση αυτή ανά πενταετία, για λόγους που συνδέονται με το νομικό του σύστημα. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή για το περιεχόμενο αυτής της παρέκκλισης και τους σχετικούς όρους.»

16 Το άρθρο 19 του κανονισμού ορίζει:

«Ερημοδικία εναγομένου

1. Όταν πρέπει να διαβιβασθεί εισαγωγικό δίκης έγγραφο ή [άλλο ισοδύναμο έγγραφο] σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό την επίδοση ή την κοινοποίηση βάσει του παρόντος κανονισμού και ο εναγόμενος ερημοδικήσει, ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει την έκδοση απόφασης μέχρις ότου διαπιστωθεί:

- α) ότι [το έγγραφο] επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε με τον τρόπο που ορίζει το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής, όσον αφορά την επίδοση ή κοινοποίηση [εγγράφων] στα πλαίσια διαδικασιών εντός του κράτους αυτού κατά προσώπων ευρισκομένων στην επικράτειά του, ή
- β) ότι [το έγγραφο] επιδόθηκε πράγματι στον εναγόμενο ή στην κατοικία του με άλλο τρόπο, προβλεπόμενο από τον παρόντα κανονισμό,

καθώς και ότι, και στη μία περίπτωση και στην άλλη, η επίδοση, η κοινοποίηση ή η παράδοση έγιναν εγκαίρως, ώστε ο εναγόμενος να είναι σε θέση να αμυνθεί.

[...]

- 17 Ο κανονισμός προβλέπει τη χρήση διαφόρων εντύπων, τα οποία προσαρτώνται στο κείμενό του. Ένα από τα έντυπα αυτά, που καταρτίστηκε βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού, τιτλοφορείται «Βεβαίωση επίδοσης ή κοινοποίησης και αντίγραφο [του επιδοθέντος ή κοινοποιηθέντος εγγράφου]». Το σημείο 14 του εντύπου αυτού αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία ο αποδέκτης του εγγράφου αρνείται να το παραλάβει λόγω της γλώσσας που χρησιμοποιήθηκε. Το σημείο 15 του ίδιου αυτού εντύπου προβλέπει διαφόρους λόγους παραλείψεως επιδόσεως ή κοινοποίησης του εγγράφου.
- 18 Το άρθρο 26, παράγραφοι 1 έως 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), έχει ως εξής:

«1. Όταν πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους και δεν παρίσταται, το δικαστήριο διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, αν η δικαιοδοσία του δεν στηρίζεται στους όρους του παρόντος κανονισμού.

2. Ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος αυτός ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε επιμέλεια για τον σκοπό αυτό.

3. Το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 [...] εφαρμόζεται αντί των διατάξεων της παραγράφου 2, εάν το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο έπρεπε να διαβιβαστεί από το ένα κράτος μέλος στο άλλο δυνάμει του ανά χείρας κανονισμού.»

- 19 Εξάλλου, το άρθρο 34, σημείο 2, του κανονισμού 44/2001 προβλέπει ότι μια απόφαση που εκδόθηκε σε ένα κράτος μέλος δεν αναγνωρίζεται σε άλλο κράτος μέλος αν «το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερμηοδικήσαντα εναγόμενο εγκαίρως και κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να αμυνθεί, εκτός εάν ο εναγόμενος παρέλειψε να [προσβάλει την απόφαση] ενώ μπορούσε να το πράξει».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 20 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, με δικόγραφο της 22ας Ιουνίου 2001, ο G. Leffler ζήτησε από τον πρόεδρο του Rechtbank te Arnhem να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα κατά της Berlin Chemie, προκειμένου να αρθούν οι κατασχέσεις στις οποίες προέβη η εν λόγω εταιρία και να της απαγορεύσει να προβεί σε νέες κατασχέσεις. Η Berlin Chemie προσέφυγε κατά της αιτήσεως αυτής και, με διάταξη της 13ης Ιουλίου 2001, ο πρόεδρος του Rechtbank απέρριψε τα αιτήματα του G. Leffler.
- 21 Με δικόγραφο που επιδόθηκε στις 27 Ιουλίου 2001 στον αντίκλητο της Berlin Chemie, ο G. Leffler άσκησε έφεση ενώπιον του Gerechtshof te Arnhem. Η Berlin Chemie κλήθηκε να παραστεί στη συνεδρίαση του δικαστηρίου αυτού της 7ης Αυγούστου 2001.
- 22 Ωστόσο, δεδομένου ότι η υπόθεση αυτή δεν είχε εγγραφεί στο πινάκιο, ο G. Leffler προέβη, στις 9 Αυγούστου 2001, σε διορθωτική επίδοση. Με τη διορθωτική αυτή επίδοση, η Berlin Chemie κλήθηκε να παραστεί στη συνεδρίαση της 23ης Αυγούστου 2001, στην οποία όμως δεν παρέστη.

- 23 Το Gerechtshof επιφυλάχθηκε να απαντήσει επί της αιτήσεως του G. Leffler να δικαστεί ερήμην η Berlin Chemie, καθόσον έκρινε ότι έπρεπε να παρασχεθεί στον ενάγοντα η δυνατότητα κλητεύσεως της Berlin Chemie, σύμφωνα με το άρθρο 4, σημείο 7 (πρώην), του ολλανδικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) και με τον κανονισμό.
- 24 Με δικόγραφο που κοινοποιήθηκε στις 7 Σεπτεμβρίου 2001 στην Εισαγγελία Εφετών του Gerechtshof, η Berlin Chemie κλήθηκε να παραστεί στη συνεδρίαση του Gerechtshof της 9ης Οκτωβρίου 2001. Η εν λόγω εταιρία, ωστόσο, δεν παρέστη ούτε στη συνεδρίαση αυτή.
- 25 Το Gerechtshof επιφυλάχθηκε πάλι να απαντήσει στην αίτηση του G. Leffler να δικαστεί ερήμην η Berlin Chemie, αυτή τη φορά εν αναμονή της προσκομίσεως στοιχείων από τα οποία να προκύπτει ότι η επίδοση ή κοινοποίηση ήταν σύμφωνη προς το άρθρο 19 του κανονισμού. Ορισμένα από τα στοιχεία αυτά παρασχέθηκαν κατά τη συνεδρίαση της 4ης Δεκεμβρίου 2001.
- 26 Με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2001, το Gerechtshof απέρριψε το αίτημα του G. Leffler να δικαστεί ερήμην η Berlin Chemie, με αποτέλεσμα να περατωθεί η δίκη.
- 27 Οι κρίσιμες σκέψεις της εν λόγω αποφάσεως, όπως επαναλαμβάνονται από το αιτούν δικαστήριο, είναι οι ακόλουθες:

«3.1 Από τα στοιχεία που παρασχέθηκαν προκύπτει ότι η κλήση επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε στην Berlin Chemie σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία, αλλά ότι η Berlin Chemie αρνήθηκε να παραλάβει τα έγγραφα, καθόσον δεν είχαν συνταχθεί στη γερμανική γλώσσα.

3.2 Το παρουσιασθέν στη Γερμανία δικόγραφο με το οποίο κλητεύθηκε η Berlin Chemie δεν είχε μεταφραστεί στην επίσημη γλώσσα του κράτους διαβίβασεως ή σε γλώσσα την οποία κατανοούσε ο αποδέκτης. Έτσι, δεν τηρήθηκε η απαίτηση του άρθρου 8 του κοινοτικού κανονισμού περί επιδόσεων. Εντεύθεν προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθεί η αίτηση να δικαστεί ερήμην η Berlin Chemie.»

28 Στις 18 Δεκεμβρίου 2001, ο G. Leffler άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Gerichtshof. Υποστηρίζει ότι το Gerichtshof, με το σημείο 3.2 του σκεπτικού της εν λόγω αποφάσεως, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Κατά την άποψή του, το εν λόγω δικαστήριο θα έπρεπε να είχε εκδώσει απόφαση ερήμην της Berlin Chemie, επικουρικώς δε θα έπρεπε να ορίσει νέα δικάσιμο και να διατάξει την κλήτευση της Berlin Chemie κατά την ορισθείσα δικάσιμο, διορθώνοντας τις τυχόν παραλείψεις της προηγούμενης κλητεύσεως.

29 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι το άρθρο 8 του κανονισμού δεν προβλέπει τις συνέπειες της αρνήσεως μιας επιδόσεως. Επισημαίνει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«[...] Θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι, όταν ο αποδέκτης βασίμως αρνήθηκε να παραλάβει το έγγραφο, η συνέπεια πρέπει να είναι ότι κατ' ουδένα τρόπον έγινε κοινοποίηση. Ωστόσο, θα μπορούσε κανείς να σκεφθεί και ότι, μετά την άρνηση του αποδέκτη να παραλάβει το έγγραφο, θα πρέπει να επιτρέπεται διόρθωση της ελλείψεως, έτσι ώστε να περιέλθει σ' αυτόν μετάφραση. Στην τελευταία περίπτωση, τίθεται στη συνέχεια το ζήτημα εντός ποιας προθεσμίας και κατά ποιον τρόπο η μετάφραση θα πρέπει να γνωστοποιηθεί στον αποδέκτη. Όσον αφορά την αποστολή της μεταφράσεως, πρέπει να ακολουθηθεί ο τρόπος που ο κανονισμός υποδεικνύει για την επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων ή είναι ελεύθερος ο τρόπος αποστολής; Περαιτέρω, στην περίπτωση που υφίσταται δυνατότητα διορθώσεως, έχει σημασία αν εν προκειμένω είναι εφαρμοστέο το εθνικό δικονομικό δίκαιο.»

- 30 Συνεπώς, το Hoge Raad der Nederlanden αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση αρνήσεως του αποδέκτη να παραλάβει το έγγραφο για τον λόγο ότι δεν έχει τηρηθεί η σχετική με γλωσσικά ζητήματα διάταξη αυτή, υφίσταται για τον αποστολέα δυνατότητα διορθώσεως της παραλείψεως;

2) Αν στο πρώτο ερώτημα δοθεί αρνητική απάντηση, πρέπει η άρνηση παραλαβής του εγγράφου να έχει την έννομη συνέπεια ότι ουδεμία ισχύ έχει η κοινοποίηση;

3) Αν η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι καταφατική:

α) Εντός ποιας προθεσμίας και κατά ποιον τρόπο η μετάφραση πρέπει να γνωστοποιηθεί στον αποδέκτη;

Ισχύουν για την αποστολή της μεταφράσεως οι απαιτήσεις που ο κανονισμός θέτει για την κοινοποίηση και επίδοση εγγράφων ή είναι ελεύθερος ο τρόπος αποστολής;

β) Έχει το εθνικό δικονομικό δίκαιο εφαρμογή όσον αφορά τη δυνατότητα διορθώσεως της παραλείψεως;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 31 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν ο αποδέκτης ενός εγγράφου αρνείται να το παραλάβει με την αιτιολογία ότι το εν λόγω έγγραφο δεν έχει συνταχθεί σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία αυτός γνωρίζει, ο αποστολέας έχει τη δυνατότητα να θεραπεύσει την έλλειψη μεταφράσεως.

Παρατηρήσεις υποβληθείσες στο Δικαστήριο

- 32 Η Γερμανική και η Φινλανδική Κυβέρνηση εκτιμούν ότι οι συνέπειες της αρνήσεως παραλαβής του εγγράφου πρέπει να καθοριστούν κατά το εθνικό δίκαιο. Προς στήριξη της απόψεως αυτής, επικαλούνται τα σχόλια των άρθρων 5 και 8 που περιλαμβάνονται στην επεξηγηματική έκθεση της συμβάσεως, την εκ μέρους του Δικαστηρίου παραπομπή, με την απόφαση της 3ης Ιουλίου 1990, C-305/88, Lancray (Συλλογή 1990, σ. I-2725, σκέψη 29), στο εθνικό δίκαιο προκειμένου να εκτιμηθεί η ενδεχόμενη άρση των πλημμελειών μιας επιδόσεως, καθώς και τις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού, όπως περιγράφονται από ένα σχολιαστή, από τα οποία προκύπτει ότι οι αντιπροσωπείες των κρατών μελών δεν επιθυμούσαν την εμπλοκή του κανονισμού με το εθνικό δικονομικό δίκαιο. Το αν είναι δυνατό να θεραπευθεί η έλλειψη μεταφράσεως εξαρτάται από τη λύση που δίδει η εφαρμοστέα εθνική ρύθμιση.
- 33 Ο G. Leffler, οι κυβερνήσεις των Κάτω Χωρών, της Γαλλίας και της Πορτογαλίας, καθώς και η Επιτροπή, υποστηρίζουν, με τις προφορικές παρατηρήσεις τους, ότι οι συνέπειες της αρνήσεως παραλαβής εγγράφου πρέπει να απορρέουν από αυτοτελή

ερμηνεία του κανονισμού και ότι, σύμφωνα με την ερμηνεία αυτή, πρέπει να επιτρέπεται η θεραπεία της ελλείψεως μεταφράσεως. Οι εν λόγω κυβερνήσεις και η Επιτροπή τονίζουν τον σκοπό του κανονισμού, ο οποίος συνίσταται στην επιτάχυνση και στην απλοποίηση των διαδικασιών επιδόσεως των εγγράφων και επισημαίνουν ότι η απαγόρευση της θεραπείας της ελλείψεως μεταφράσεως στερεί από το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού την πρακτική αποτελεσματικότητά του, καθόσον, στην περίπτωση αυτή, οι ενδιαφερόμενοι δεν διακινδυνεύουν τίποτα και μεταφράζουν συστηματικώς τα έγγραφα. Επισημαίνουν, εξάλλου, ότι η έννοια των «[εγγράφων] των οποίων ζητείται η μετάφραση», την οποία χρησιμοποιεί το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού, έχει λόγο υπάρξεως μόνο στο μέτρο που μπορεί να θεραπευθεί η έλλειψη μεταφράσεως, όπως και το γεγονός ότι από ορισμένα αποσπάσματα της επεξηγηματικής εκθέσεως της συμβάσεως προκύπτει εμμέσως η ύπαρξη τέτοιας δυνατότητας.

34 Η Επιτροπή επικαλείται, εξάλλου, σειρά στοιχείων τα οποία δικαιολογούν το ότι η έλλειψη μεταφράσεως δεν θεωρείται λόγος απόλυτης ακυρότητας της επιδόσεως. Μεταξύ άλλων, τα έντυπα διακρίνουν τις περιπτώσεις μη νομότυπης κοινοποιήσεως (σημείο 15 του εντύπου που καταρτίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού) από την περίπτωση αρνήσεως παραλαβής του εγγράφου για αναγόμενους στη γλώσσα λόγους (σημείο 14 του ίδιου εντύπου). Επίσης, το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού αφορά την επιστροφή των εγγράφων των οποίων ζητείται η μετάφραση, και όχι όλων των εγγράφων, όπως θα συνέβαινε αν η επίδοση δεν είχε κανένα αποτέλεσμα. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι καμία διάταξη δεν προβλέπει την αυτόματη ακυρότητα της επιδόσεως στην περίπτωση κατά την οποία δεν υφίσταται μετάφραση και ότι το να αναγνωρισθεί η ακυρότητα αυτή αντιβαίνει, κατά την άποψή της, στην αρχή ότι μια ακυρότητα πρέπει να προβλέπεται από διάταξη («καμία ακυρότητα χωρίς διάταξη»). Τέλος, υποστηρίζει ότι η απόλυτη ακυρότητα υπερβαίνει το αναγκαίο για την προάσπιση των συμφερόντων του αποδέκτη μέτρο, ενώ δεν νοείται ακυρότητα χωρίς σχετική αιτίαση («καμία ακυρότητα χωρίς αιτίαση»).

35 Η Berlin Chemie υποστηρίζει ότι η απλοποίηση των κοινοποιήσεων δεν πρέπει να αποβαίνει εις βάρος ούτε της ασφάλειας δικαίου ούτε των δικαιωμάτων του αποδέκτη. Ο αποδέκτης πρέπει να είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται άμεσα σε ποιο είδος διαδικασίας εμπλέκεται και να προετοιμάζει προσηκόντως την άμυνά του. Η Berlin Chemie επισημαίνει ότι, σε περίπτωση αμφιβολίας επί του ενδεχομένου επείγοντος χαρακτήρα της οικείας διαδικασίας, ο αποδέκτης του εγγράφου θα μεριμνήσει ο ίδιος για τη μετάφρασή του, ενώ δεν θα έπρεπε να φέρει εκείνος τον κίνδυνο και το κόστος της ελλείψεως μεταφράσεως. Αντιθέτως, ο αποστολέας ενημερώνεται για τους κινδύνους που συνεπάγεται η έλλειψη μεταφράσεως και

μπορεί να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να τους αποσοβήσει. Τέλος, η δυνατότητα θεραπείας της ελλείψεως μεταφράσεως επιβραδύνει τις δίκες, ιδίως στην περίπτωση κατά την οποία ο δικαστής πρέπει καταρχάς να κρίνει αν η άρνηση παραλαβής του μη μεταφρασθέντος εγγράφου είναι δικαιολογημένη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι πιθανές σχετικές καταχρήσεις.

- 36 Όσον αφορά την προστασία του αποδέκτη του εγγράφου, εναγομένου στην ένδικη διαφορά, ο G. Leffler και η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν ότι εξασφαλίζεται επαρκώς με το άρθρο 19 του κανονισμού. Εκτιμούν, συμφωνώντας με τη Γαλλική Κυβέρνηση, ότι ο δικαστής έχει την εξουσία να ρυθμίζει τις προθεσμίες προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα των διαδίκων και, ιδίως, προκειμένου να παρασχεθεί στον εναγόμενο η δυνατότητα να προετοιμάσει την άμυνά του. Όσον αφορά την καθυστέρηση της δίκης που οφείλεται στην ανάγκη θεραπείας της ελλείψεως μεταφράσεως, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστηρίζει ότι ζημιώνεται ο ενάγων και όχι ο εναγόμενος αποδέκτης.

Απάντηση του Δικαστηρίου

- 37 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 8 του κανονισμού δεν προβλέπει τις έννομες συνέπειες της αρνήσεως παραλαβής εγγράφου από τον αποδέκτη του, όταν το έγγραφο αυτό δεν έχει συνταχθεί σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία κατανοεί ο εν λόγω αποδέκτης.
- 38 Ωστόσο, οι λοιπές διατάξεις του κανονισμού, ο σκοπός του, ο οποίος υπενθυμίζεται στη δεύτερη καθώς και στην έκτη έως ένατη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω κανονισμού και συνίσταται στην εξασφάλιση της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας της διαβίβασης των εγγράφων, καθώς και η πρακτική αποτελεσματικότητα που απορρέει από την προβλεπόμενη στα άρθρα 5 και 8 του εν λόγω κανονισμού δυνατότητα να μη μεταφραστεί το έγγραφο στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής δικαιολογούν το ότι η ακυρότητα της κοινοποιήσεως του εγγράφου αποκλείεται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο αποδέκτης του αρνήθηκε να το παραλάβει διότι δεν είχε συνταχθεί στη συγκεκριμένη γλώσσα ή σε

γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία ο ίδιος κατανοεί, αλλά, αντιθέτως, είναι δυνατή η θεραπεία της ελλείψεως μεταφράσεως.

- 39 Καταρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι καμία διάταξη του κανονισμού δεν προβλέπει ότι η άρνηση παραλαβής του εγγράφου λόγω μη τηρήσεως του εν λόγω άρθρου 8 συνεπάγεται την ακυρότητα της κοινοποίησής του. Αντιθέτως, μολονότι ο κανονισμός δεν διευκρινίζει τις ακριβείς συνέπειες της αρνήσεως παραλαβής, πολλές από τις διατάξεις του μαρτυρούν, εντούτοις, ότι η έλλειψη μεταφράσεως μπορεί να θεραπευθεί.
- 40 Συγκεκριμένα, η φράση «έγγραφα των οποίων ζητείται η μετάφραση» του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο αποδέκτης του εγγράφου μπορεί να ζητήσει τη μετάφραση του κειμένου και, συνεπώς, ότι ο αποστολέας μπορεί να θεραπεύσει την έλλειψη μεταφράσεως διαβιβάζοντας τη μετάφραση. Η φράση αυτή διαφέρει πράγματι από τη φράση «διαβιβάζομεν[α έγγραφα]» του άρθρου 6, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού για να δηλώσει το σύνολο των εγγράφων που κοινοποιεί ο αποστολέας στον αποδέκτη και όχι ορισμένα μόνον από τα έγγραφα αυτά.
- 41 Ομοίως, το έντυπο που πιστοποιεί την ολοκλήρωση ή τη μη ολοκλήρωση της επιδόσεως ή της κοινοποίησεως, το οποίο συντάσσεται σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού, δεν προβλέπει το ενδεχόμενο αρνήσεως παραλαβής του εγγράφου λόγω της χρησιμοποιηθείσας γλώσσας ως δυνητικό λόγο πλημμελούς επιδόσεως ή κοινοποίησεως, αλλά κάνει προς τούτο μνεία σε διαφορετικό σημείο. Μπορεί έτσι να συναχθεί ότι η άρνηση παραλαβής εγγράφου δεν πρέπει να συνιστά πλημμελή επίδοση ή κοινοποίηση.
- 42 Εξάλλου, αν γινόταν δεκτό ότι η εν λόγω άρνηση παραλαβής ουδέποτε μπορεί να θεραπευθεί, τούτο θα συνεπαγόταν προσβολή των δικαιωμάτων του αποστολέα σε τέτοιο βαθμό ώστε ο αποστολέας να μην αναλαμβάνει ποτέ τον κίνδυνο να επιδώσει μη μεταφρασθέν έγγραφο, με αποτέλεσμα να θίγεται η αποτελεσματικότητα του κανονισμού και, ειδικότερα, των σχετικών με τη μετάφραση των εγγράφων διατάξεών του, οι οποίες συμβάλλουν στην επίτευξη του σκοπού περί εξασφάλισεως της ταχείας διαβιβάσεως αυτών.

43. Προς αντίκρουση της ερμηνείας αυτής δεν μπορεί βασίμως να υποστηριχθεί ότι οι συνέπειες της αρνήσεως παραλαβής εγγράφου θα έπρεπε να καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο. Συναφώς, δεν είναι δυνατό να προβληθούν βασίμως οι παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στην επεξηγηματική έκθεση της συμβάσεως, η προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου *Lancray* ή οι προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού.
44. Συγκεκριμένα, αν απέκειτο στο εθνικό δίκαιο να ορίζει τα της αποδοχής της αρχής περί της δυνατότητας θεραπείας της ελλείψεως μεταφράσεως, θα παρεμποδιζόταν η ενιαία εφαρμογή του κανονισμού, καθόσον δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο τα κράτη μέλη να προβλέπουν επί του ζητήματος αυτού διυστάμενες λύσεις.
45. Ο στόχος της Συνθήκης του Άμστερνταμ να δημιουργηθεί ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης ο οποίος προσδίδει νέα διάσταση στην Κοινότητα, καθώς και η μετάβαση από τη Συνθήκη ΕΕ στη Συνθήκη ΕΚ όσον αφορά το καθεστώς θεσπίσεως μέτρων στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακό αποτέλεσμα μαρτυρούν την επιθυμία των κρατών μελών να εδραιώσουν τα μέτρα αυτά στην κοινοτική έννομη τάξη, καθιερώνοντας την αρχή της αυτοτελούς ερμηνείας τους.
46. Ομοίως, το ότι επελέγη η μορφή του κανονισμού παρά της οδηγίας που αρχικώς είχε προτείνει η Επιτροπή αποδεικνύει τη σημασία που ο κοινοτικός νομοθέτης αποδίδει στο άμεσο αποτέλεσμα των διατάξεων του εν λόγω κανονισμού και στην ενιαία εφαρμογή τους.
47. Συνεπώς, οι παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στην επεξηγηματική έκθεση της συμβάσεως, η οποία καταρτίστηκε πριν τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη του Άμστερνταμ, καίτοι χρήσιμες, δεν μπορούν να αντικρούσουν μια αυτοτελή ερμηνεία του κανονισμού που προβλέπει ενιαίες συνέπειες της αρνήσεως παραλαβής εγγράφου λόγω μη συντάξεώς του σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή του κράτους μέλους αποστολής την οποία κατανοεί ο αποδέκτης του. Ομοίως, πρέπει

να επισημανθεί ότι η νομολογία του Δικαστηρίου, όπως προκύπτει από την προαναφερθείσα απόφαση *Lancray*, εντάσσεται στο πλαίσιο της ερμηνείας ενός νομικού μηχανισμού διαφορετικού είδους, ο οποίος, αντιθέτως προς τον κανονισμό, δεν σκοπεί στην καθιέρωση συστήματος ενδοκοινοτικής επιδόσεως και κοινοποίησης.

48 Όσον αφορά, τέλος, τα συμπεράσματα που αντλεί η Γερμανική Κυβέρνηση από τις προπαρασκευαστικές εργασίες που περιγράφει ένας σχολιαστής, αρκεί η επισημάνση ότι η υποτιθέμενη βούληση των αντιπροσωπειών των κρατών μελών δεν υλοποιήθηκε στο κείμενο αυτού του κανονισμού. Συνεπώς, αυτές οι προπαρασκευαστικές εργασίες δεν μπορούν να προβληθούν προς αντίκρουση μιας αυτοτελούς ερμηνείας του κανονισμού αποβλέπουσας στην εξασφάλιση της πρακτικής αποτελεσματικότητας των διατάξεών του, με σκοπό την ενιαία εφαρμογή του εντός της Κοινότητας τηρουμένου του σκοπού του.

49 Ερμηνευόμενος ο κανονισμός υπό την έννοια ότι προβλέπει τη θεραπεία της ελλείψεως μεταφράσεως ως ενιαία συνέπεια της αρνήσεως παραλαβής εγγράφου λόγω μη συντάξεώς του σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία κατανοεί ο αποδέκτης του εγγράφου δεν αναιρεί τη σημασία του εθνικού δικαίου και του ρόλου του εθνικού δικαστή. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, ελλείπει κοινοτικών διατάξεων, στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους απόκειται να καθορίσει τις δικονομικές λεπτομέρειες των ενδίκων βοηθημάτων που προορίζονται για την προάσπιση των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1976, *Rewe*, 33/76, Συλλογή τόμος 1976, σ. 747, σκέψη 5).

50 Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, ωστόσο, ότι αυτές οι λεπτομέρειες εφαρμογής δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που αφορούν δικαιώματα τα οποία αντλούνται από την εσωτερική έννομη τάξη (αρχή της ισοδυναμίας), ούτε να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δύσκολη την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει η κοινοτική έννομη τάξη (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Rewe*, σκέψη 5, απόφαση της 10ης Ιουλίου 1997, C-261/95, *Palmisani*, Συλλογή 1997, σ. I-4025, σκέψη 27, και απόφαση της 15ης

Σεπτεμβρίου 1998, C-231/96, Edis, Συλλογή 1998, σ. I-4951, σκέψη 34). Συναφώς, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 38 και 64 των προτάσεων της, η αρχή της αποτελεσματικότητας δεν πρέπει να συνεπάγεται την εκ μέρους του εθνικού δικαστή εφαρμογή των δικονομικών κανόνων που προβλέπει η εσωτερική έννομη τάξη του, παρά μόνο στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί δεν θίγουν τον λόγο υπέρξεως και τον σκοπό του κανονισμού.

- 51 Συνεπώς, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κανονισμός δεν προβλέπει τις συνέπειες ορισμένων πράξεων, στα εθνικά δικαστήρια απόκειται να εφαρμόζουν, καταρχήν, το εθνικό δίκαιο εξασφαλίζοντας την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου και να απορρίπτουν, αν παραστεί ανάγκη, μια εθνική ρύθμιση που αποτελεί εμπόδιο στην εφαρμογή αυτή ή να ερμηνεύουν ένα εθνικό μέτρο το οποίο θεσπίστηκε λαμβανομένης υπόψη μιας αμιγώς εσωτερικής καταστάσεως προκειμένου να την εφαρμόσουν στην επίδικη διασυνοριακή υπόθεση (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1978, 106/77, *Simmmenthal*, Συλλογή τόμος 1978, σ. 239, σκέψη 16, και της 19ης Ιουνίου 1990, C-213/89, *Factortame* κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-2433, σκέψη 19, της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-453/99, *Courage* και *Crehan*, Συλλογή 2001, σ. I-6297, σκέψη 25, και της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-253/00, *Muñoz* και *Superior Fruiticola*, Συλλογή 2002, σ. I-7289, σκέψη 28).
- 52 Στον εθνικό δικαστή απόκειται επίσης να μεριμνά για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των διαδίκων, ιδίως του δικαιώματος του αποδέκτη εγγράφου να έχει επαρκή χρόνο στη διάθεσή του για να προετοιμάσει την άμυνά του ή το δικαίωμα του αποστολέα να μην υποστεί, στο πλαίσιο π.χ. διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων κατά την οποία ο εναγόμενος ερμηδοικεί, τις αρνητικές συνέπειες μιας αμιγώς παρελκυστικής και προδήλως καταχρηστικής αρνήσεως παραλαβής ενός μη μεταφρασθέντος εγγράφου, ενώ μπορεί να αποδειχθεί ότι ο αποδέκτης του κατανοεί τη γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής στην οποία συντάχθηκε το εν λόγω έγγραφο.
- 53 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, οσάκις ο αποδέκτης εγγράφου αρνείται να το παραλάβει με την αιτιολογία ότι αυτό δεν έχει συνταχθεί σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία ο αποδέκτης κατανοεί, ο αποστολέας μπορεί να θεραπεύσει την έλλειψη αυτή αποστέλλοντας την αιτούμενη μετάφραση.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 54 Με το δεύτερο ερώτημα, που τίθεται για την περίπτωση κατά την οποία το άρθρο 8 του κανονισμού ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν είναι δυνατή η θεραπεία της ελλείψεως μεταφράσεως, ερωτάται κατ' ουσίαν αν η άρνηση παραλαβής εγγράφου συνεπάγεται ότι η κοινοποίηση στερείται κάθε αποτελέσματος.
- 55 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 56 Με το τρίτο ερώτημα, το οποίο τίθεται για την περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εντός ποιας προθεσμίας και με ποιον τρόπο πρέπει να γνωστοποιείται η μετάφραση στον αποδέκτη του εγγράφου και αν η δυνατότητα θεραπείας της ελλείψεως μεταφράσεως διέπεται από το εθνικό δικονομικό δίκαιο.

Παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου

- 57 Όσον αφορά την προθεσμία εντός της οποίας είναι δυνατό να θεραπευθεί η έλλειψη μεταφράσεως, οι Κυβερνήσεις των Κάτω Χωρών και της Πορτογαλίας επικαλούνται το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού. Υποστηρίζουν ότι η αποστολή της μεταφράσεως πρέπει να πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατό και ότι μια προθεσμία τριάντα ημερών πρέπει να θεωρείται λογική.

- 58 Όσον αφορά το αποτέλεσμα της εμπρόθεσμης αποστολής της μεταφράσεως, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστηρίζει ότι, μολονότι ορθώς ο αποδέκτης του εγγράφου αρνήθηκε να το παραλάβει, το αποτέλεσμα της τηρήσεως της προβλεπόμενης από το άρθρο 9, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού προθεσμίας πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να διατηρηθεί. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι ημερομηνίες επιδόσεως καθορίζονται σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο 9. Για τον αποδέκτη λαμβάνεται υπόψη μόνον η επίδοση ή η κοινοποίηση των μεταφρασθέντων εγγράφων, γεγονός που εξηγεί τη φράση «[μ]ε την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 8», την οποία χρησιμοποιεί το άρθρο 9, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού. Για τον ενάγοντα, η ημερομηνία καθορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου 9.
- 59 Η Γαλλική Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι οι δικονομικές προθεσμίες πρέπει να καθορίζονται από τον δικαστή κατά τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχουν στον αποδέκτη του εγγράφου τη δυνατότητα να προετοιμάσει την άμυνά του.
- 60 Όσον αφορά τις λεπτομέρειες αποστολής της μεταφράσεως, ο G. Leffler καθώς και οι Κυβερνήσεις της Γαλλίας και της Πορτογαλίας υποστηρίζουν ότι η κοινοποίηση της μεταφράσεως θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις επιταγές του κανονισμού. Η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι η διαβίβαση μπορεί να διενεργηθεί ανεπισήμως, αλλά, προς αποφυγή παρεξηγήσεων, είναι προτιμότερο να αποφεύγεται η απευθείας αποστολή από τον αποστολέα στον αποδέκτη και να προτιμάται η αποστολή μέσω υπηρεσίας.
- 61 Η Berlin Chemie υποστηρίζει ότι, αν το Δικαστήριο αποφασίσει ότι είναι δυνατή η αποστολή μιας μεταφράσεως, οι συνέπειες της δυνατότητας αυτής πρέπει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να εναρμονιστούν σύμφωνα με τους σκοπούς του κανονισμού.

Απάντηση του Δικαστηρίου

- 62 Μολονότι το άρθρο 8 δεν περιέχει συγκεκριμένη διάταξη όσον αφορά τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες πρέπει να θεραπευθεί

η άρνηση παραλαβής εγγράφου λόγω μη συντάξεώς του σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία κατανοεί ο αποδέκτης του εγγράφου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου και οι λοιπές διατάξεις του κανονισμού παρέχουν στο εθνικό δικαστήριο ορισμένα στοιχεία υπέρ της πρακτικής αποτελεσματικότητας του κανονισμού.

63 Για λόγους ασφάλειας δικαίου, ο κανονισμός πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι πρέπει να παρέχεται δυνατότητα θεραπείας της ελλείψεως μεταφράσεως σύμφωνα με τους κανόνες που αυτός προβλέπει.

64 Όταν ο αποστολέας πληροφορηθεί την άρνηση του αποδέκτη να παραλάβει το έγγραφο λόγω ελλείψεως μεταφράσεως, αφού ενδεχομένως ακούσει τον ενάγοντα, μπορεί, όπως προκύπτει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού, να τη θεραπεύσει με την αποστολή της μεταφράσεως το συντομότερο δυνατόν. Συναφώς, όπως υποστήριξαν οι Κυβερνήσεις των Κάτω Χωρών και της Πορτογαλίας, η προθεσμία των τριάντα ημερών από τη γνωστοποίηση στον αποστολέα της αρνήσεως παραλαβής εγγράφου μπορεί να θεωρηθεί προσήκουσα, αλλά η προθεσμία αυτή μπορεί να εκτιμηθεί από τον εθνικό δικαστή ανάλογα με τις περιστάσεις. Πρέπει δηλαδή να ληφθεί υπόψη, μεταξύ άλλων, ότι ορισμένα κείμενα είναι ασυνήθως μακροσκελή ή ότι πρέπει να μεταφραστούν σε γλώσσα για την οποία ελάχιστοι μεταφραστές είναι διαθέσιμοι.

65 Οι συνέπειες της αποστολής μιας μεταφράσεως στην ημερομηνία επιδόσεως ή κοινοποιήσεως πρέπει να καθορίζονται με γνώμονα το σύστημα διπλής ημερομηνίας που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού. Για να διασφαλισθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού, είναι αναγκαία η καλύτερη δυνατή και ισορροπημένη προάσπιση των δικαιωμάτων των διαδίκων.

66 Η ημερομηνία επιδόσεως ή κοινοποιήσεως μπορεί να είναι σημαντική για τον ενάγοντα, για παράδειγμα όταν με το επιδοθέν έγγραφο ασκείται η αγωγή η οποία πρέπει να ασκηθεί εντός επιτακτικής προθεσμίας ή σκοπείται η διακοπή της

παραγραφής. Εξάλλου, όπως τονίστηκε με τη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως, η παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού δεν συνεπάγεται ακυρότητα της επιδόσεως ή της κοινοποιήσεως. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όσον αφορά τον καθορισμό ημερομηνίας, ο ενάγων πρέπει να μπορεί να επωφεληθεί των συνεπειών της αρχικής επιδόσεως ή κοινοποιήσεως, εφόσον μεριμνήσει για τη θεραπεία της ελλείψεως μεταφράσεως με την αποστολή της μεταφράσεως το συντομότερο δυνατό.

67 Ωστόσο, η ημερομηνία επιδόσεως ή κοινοποιήσεως μπορεί επίσης να είναι σημαντική για τον αποδέκτη του εγγράφου μεταξύ άλλων διότι σηματοδοτεί την έναρξη της προθεσμίας προς άσκηση αγωγής ή προετοιμασίας της άμυνάς του. Η αποτελεσματική προστασία του αποδέκτη απαιτεί να λαμβάνεται υπόψη υπέρ αυτού μόνον η ημερομηνία κατά την οποία δεν έλαβε απλώς γνώση του επιδοθέντος ή κοινοποιηθέντος εγγράφου, αλλά κατανόησε το περιεχόμενό του, ήτοι η ημερομηνία κατά την οποία παρέλαβε τη μετάφρασή του.

68 Στον εθνικό δικαστή απόκειται να λάβει υπόψη και να προστατεύσει τα συμφέροντα των διαδίκων. Ως εκ τούτου, κατ' αναλογία προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού, σε περίπτωση αρνήσεως παραλαβής εγγράφου λόγω μη συντάξεώς του σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία κατανοεί ο αποδέκτης και ερημοδικίας του εναγομένου, ο δικαστής πρέπει να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία έως ότου αποδειχθεί ότι η έλλειψη μεταφράσεως θεραπεύθηκε με την αποστολή της μεταφράσεως και ότι η αποστολή αυτή πραγματοποιήθηκε σε εύλογο χρόνο, προκειμένου ο εναγόμενος να προετοιμάσει την άμυνά του. Η υποχρέωση αυτή απορρέει επίσης από την αρχή που θέτει το άρθρο 26, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001, ο δε έλεγχος της τηρήσεώς της πρέπει να γίνεται πριν από την αναγνώριση αποφάσεως από άλλο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 32, σημείο 2, του ίδιου κανονισμού.

69 Για να επιλυθούν τα προβλήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να θεραπευθεί η έλλειψη μεταφράσεως, τα οποία δεν προβλέπονται από τον κανονισμό όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται, όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 50 και 51 της παρούσας αποφάσεως, να εφαρμόζει το εθνικό δικονομικό δίκαιο εξασφαλίζοντας την πλήρη αποτελεσματικότητα του κανονισμού τηρουμένου του σκοπού του.

- 70 Επιβάλλεται, εξάλλου, να υπομνησθεί ότι, όταν υποβάλλεται στην κρίση εθνικού δικαστηρίου ζήτημα σχετικό με την ερμηνεία του κανονισμού, το εθνικό δικαστήριο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 68, παράγραφος 1, ΕΚ, να υποβάλει σχετικό ερώτημα στο Δικαστήριο.
- 71 Λαμβανομένων υπόψη όλων αυτών των στοιχείων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:
- το άρθρο 8 του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, οσάκις ο αποδέκτης εγγράφου αρνείται να το παραλάβει με την αιτιολογία ότι το έγγραφο αυτό δεν έχει συνταχθεί σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία αυτός κατανοεί, η κατάσταση αυτή μπορεί να θεραπευθεί με την αποστολή του εγγράφου σύμφωνα με τις λεπτομέρειες εφαρμογής που προβλέπει ο κανονισμός και το συντομότερο δυνατόν.
 - για να επιλυθούν τα προβλήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να θεραπευθεί η έλλειψη μεταφράσεως, τα οποία δεν προβλέπονται από τον κανονισμό όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εφαρμόζει το εθνικό δικονομικό δίκαιο εξασφαλίζοντας την πλήρη αποτελεσματικότητα του εν λόγω κανονισμού τηρουμένου του σκοπού του.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 72 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό απόκειται να αποφανθεί επί των εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων [εγγράφων] σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, οσάκις ο αποδέκτης εγγράφου αρνείται να το παραλάβει με την αιτιολογία ότι αυτό δεν έχει συνταχθεί σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία ο αποδέκτης κατανοεί, ο αποστολέας μπορεί να θεραπεύσει την έλλειψη αυτή αποστέλλοντας την αιτούμενη μετάφραση.
- 2) Το άρθρο 8 του κανονισμού 1348/2000 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, οσάκις ο αποδέκτης εγγράφου αρνείται να το παραλάβει με την αιτιολογία ότι το έγγραφο αυτό δεν έχει συνταχθεί σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία αυτός κατανοεί, η κατάσταση αυτή μπορεί να θεραπευθεί με την αποστολή του εγγράφου σύμφωνα με τις λεπτομέρειες εφαρμογής που προβλέπει ο κανονισμός 1348/2000 και το συντομότερο δυνατόν.

Για να επιλυθούν τα προβλήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να θεραπευθεί η έλλειψη μεταφράσεως, τα οποία δεν προβλέπονται από τον κανονισμό 1348/2000 όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εφαρμόζει το εθνικό δικονομικό δίκαιο εξασφαλίζοντας την πλήρη αποτελεσματικότητα του εν λόγω κανονισμού τηρουμένου του σκοπού του.

(υπογραφές)